

Parlar per parlar

En Joan Coromines, perdó, el gran lingüista Joan Coromines, romanista sense límits, honor del nostre país i científic de talla mundial (i que, en un país tornassolat des del tradicionalisme despullat al cosmopolitisme escrostonat, encara hi ha viles i ciutats que no li han dedicat ni un misèrrim carreró!) va executar durant la seva llarga i prodigiosa vida un objectiu desmesurat. Així, sense por, va aixecar, a pols, el *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* i l'*Onomasticon Cataloniae*. "Per a Coromines", diu en Joan Solà, un altre gran homenot de la nostra cultura, "viure i treballar eren absolutament sinònims". "Només amb aquesta tenacitat, acompanyada d'una memòria privilegiada i d'una intel·ligència superior, s'explica que el nostre home s'hagués plantejat des de ben jove un programa de treball sobrehumà i que hagués efectivament pogut escriure tres obres colossals que s'ha dit que absorbirien de sobres la vida de tres investigadors o la d'un gran equip durant molts anys", continua en Solà.

Per això, ara, absorts davant els gest inert de tribunals constitucionals carrinclons, de facècies nacionals diverses i de cruïlles de camins de gran transcendència no ens adonem que ens calen exemples de tenacitat, objectius audaçs.

Així, si "autonomia" prové, com diu el mateix Coromines, d'un compost del grec auto, 'per si mateix', i nomia, 'lleis, prescripció', resulta evident que estem davant d'un problema lingüístic. Un estat (una nació, una regió, una zona concreta de territori) qualificat d'autonòmic, semblaria que té la potestat d'autolegislar-se, la capacitat d'aplicar-se les ordres, normes o lleis. Resultaria de mal gust o poc clar, destenyit, parlar "d'autonomia no sobirana" perquè, etimològicament, l'autonomia exigeix que el govern d'aquestes lleis que et són pròpies siguin això, pròpies.

Com explica Coromines en el seu *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, "el mot -autonomia- es propagà sobretot a propòsit dels esforços de Pi i Margall i gent com ell, en les últimes dècades del segle XIX, per donar l'autonomia a Cuba". Aquest concepte, "autonomia", va allargar una polèmica sobre l'estatus real dels països colonitzats pel jou espanyol i el paràgraf acaba amb la cita que Coromines fa del llibre *Catauro de cubanismos* de l'antropòleg i etnògraf cubà amb arrels acadèmiques a Menorca i Barcelona, Fernando Ortiz, sobre les diferències de concepte entre independència i autonomia entre poder espanyol i el poble cubà. "No es lo mismo para la història colonial; autonomia es el gobierno de un

El mot autonomia es propagà a propòsit dels esforços de Pi i Margall.

pueblo por sí mismo, però sometido a la soberanía de otro Estado", diu amb ironia el savi cubà.

Aquesta adaptació de les paraules i el seu sentit (al sentit que cadascú vol que tinguin) té un aparatós acord de base mal enllestit: si ell (l'altre que no sóc jo), que és el que mana, que té exèrcit i seleccions, no entén la paraula que tots dos fem servir amb els mateixos continguts com l'entenc jo (que sóc qui no té cap altra sobirania que una argumentació, diguem, etimològica), anem ben malament. Vaja, sóc jo que vaig malament perquè ell (que té, per entendre'ns, la paella pel mànec) dirà que jo ja en tinc d'autonomia i jo diré que "i ara! ca, barret!". Resposta que, evidentment, també caldrà ser traduïda. I ho tradueixo: si autonomia no vol dir sobirania justament per qui ha de cedir-la, anem pel pedregar. I si qui ha de recuperar aquesta sobirania pacta a l'entorn d'aquest malentès, molt malament perquè també hi pot haver qui vol autonomia sense sobirania i, en aquest cas, la cosa ja li va bé. Però encara va pitjor si pactem tots tres alhora: qui cedeix l'autonomia sense llavor de sobirania, qui rep l'autonomia en aquests mateixos termes i jo que, pobre de mi, la vull tal com l'etimologia me la fa entendre. En aquest darrer cas, els malentesos es multipliquen sistemàticament entre jo i amb tots alhora, i amb cadascú en particular!

Per tot plegat, potser cal redefinir de què parlem quan parlem. Si parlem.

Ramon Vilageliu.